



Sportvervoer

voor mensen met een beperking

Sportvervoer voor mensen met een beperking

Voor mensen met een beperking is sporten geen vanzelfsprekendheid. De mogelijkheid om zich (zelfstandig) te verplaatsen (vervoer) is een belangrijke voorwaarde voor deelname aan de samenleving in het algemeen, en sportdeelname in het bijzonder. In Nederland bestaan een aantal vervoersregelingen voor mensen met een beperking. Voor alle regelingen geldt dat het een oplossing moet zijn voor hen die niet met het reguliere openbaar vervoer kunnen reizen. In deze factsheet lees je meer informatie over de doelgroep, hun sportdeelname, sportvervoer en voorbeelden van vervoersinitiatieven.

VN-verdrag handicap

Het VN-verdrag handicap beschrijft de rechten van mensen met een beperking. Uitgangspunt is dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving. Ook mensen met een beperking. De Nederlandse overheid wil dit bereiken door maatregelen te nemen die zorgen voor minder drempels in het leven van mensen met een beperking. En mensen met een beperking hun eigen verhaal te laten vertellen over hoe zij kunnen meedoen. Wat hebben mensen met een beperking nodig om echt mee te kunnen doen? ([Programma Nederland en het VN-Verdrag Handicap](#))

Feiten en cijfers mensen met een beperking

Aantal mensen met een beperking

Als we het hebben over mensen met een beperking wordt al gauw gedacht dat het om een kleine groep gaat. Niets is minder waar.



Bronnen: [CBS-Gezondheidsenquête 2015-2017](#) en [SCP, 2013](#)

Wist je dat...

... Mensen met een beperking minder sporten? Ze zijn ook minder vaak lid van een sportclub.

Sportdeelname van mensen met een beperking

De wekelijkse sportdeelname van mensen met een matige of ernstige lichamelijke beperking is 28% ten opzichte van 58% bij mensen zonder beperking. Bij mensen met een combinatie van beperkingen (niet in de tabel opgenomen) is de sportdeelname nog lager. We zien dat mensen met een beperking meer individuele sporten dan teamsporten beoefenen.

Wekelijkse sportdeelname door mensen met een matige/ernstige lichamelijke beperking (18-79 jaar)	
Type beperking en sportvorm	Wekelijkse sportdeelname %
Motorisch	24
Individuele sport	26
Teamsport	2
Visueel	30
Individuele sport	32
Teamsport	3
Auditief	28
Individuele sport	32
Teamsport	3
Totaal	28
Individuele sport	87
Teamsport	9

Bronnen:

Sportdeelnamecijfers

[Websheet ontwikkeling sport voor mensen met een lichamelijke beperking](#)

Sportvorm

Gezondheidsenquête/ leefstijlmonitor (CBS 2001 – 2011)

35% van de mensen met een verstandelijke beperking sport volgens hun vertegenwoordigers wekelijks of vaker, tegen 57% van de algemene Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder. Van de mensen met een beperking die wekelijks sport is 37% lid van een sportvereniging.

Drie kwart van de mensen met een verstandelijke beperking ervaart belemmeringen bij het sporten en bewegen. De top vijf aan belemmeringen bestaat uit geen behoefte/zin, te weinig (geschikte) begeleiding, gezondheid laat het niet toe, te weinig mogelijkheden in de buurt en vervoer ([Mulier Instituut](#)).

Vervoer

Vervoer vaak belemmering

Voor mensen met een beperking die (willen) sporten, vormt het vervoer naar de trainingen of wedstrijden vaak een belemmering. Het sportaanbod is vaak regionaal, en soms zelfs landelijk, georganiseerd. Dit betekent dat mensen met een beperking vaak langere afstanden moeten overbruggen om te kunnen sporten, wat energie, tijd en financiële inspanningen vergt. Het aangepaste taxivervoer werkt vaak met grote tijds marges waardoor extra veel tijd moet worden ingepland om naar de sportlocatie te reizen. De vervoersregelingen zijn overwegend lokaal/regionaal gericht. De gebruikersvoorwaarden schieten daarnaast vaak tekort en/of bieden geen mogelijkheid om een extra sportrolstoel en/of materiaal en begeleider mee te nemen. Ook zijn de beschikbare vervoersbudgetten (bijvoorbeeld vanuit de Wmo) beperkt. Het budget wordt vaak ingezet voor sociale activiteiten, zoals het bezoeken van familie, in plaats van sporten. Naasten hebben niet altijd de tijd of de middelen om het vervoer te verzorgen.

Vervoer naar sport

Uit intern onderzoek blijkt dat het grootste deel van de doelgroep met de regiotaxi naar de locatie gaat waar de sport wordt beoefend (36%). Verder wordt een deel gebracht en gehaald door familie of kennissen (27%). Ook reist een deel zelfstandig (26%). Degenen die zich op een andere manier verplaatsen, geven als toelichting vaak dat ze te voet of met de fiets gaan (al dan niet met begeleiding). Ook noemen sommigen dat ze met vervoer vanuit de instelling of met een vrijwilliger reizen.

Vervoer naar sportlocatie	
Type vervoer	%
Zelfstandig met eigen vervoer	26
Zelfstandig met het openbaar vervoer	8
Met familie of kennissen	27
Met een taxi vanuit de Wmo	36
Niet van toepassing (bijv. activiteit is op woonlocatie)	14
Anders	25

Tevredenheid over vervoer naar sportlocatie	
Mate van tevredenheid	%
Heel ontevreden	26
Ontevreden	8
Niet tevreden / niet ontevreden	27
Tevreden	36
Heel tevreden	14

“De taxi komt vaak te laat waardoor ik te laat aankom bij het dansen. Of de taxi komt mij weer veel te vroeg ophalen waardoor ik het niet af kan maken.”

Enkele cijfers

Uit onderzoek blijkt dat het voor mensen met een beperking niet vanzelfsprekend is om even te gaan sporten. Vervoer wordt ervaren als een van de belemmerende factoren. De mate en de reden van belemmering verschillen per individu. Van de sporters met een lichamelijke beperking ervaart twee derde knelpunten of belemmeringen om te sporten. Hierbinnen geeft 13% van de sporters aan dat vervoer duur is of te veel tijd kost. Onder de niet-sporters geeft 11% aan dat het vervoer moeilijk is. Volgens vertegenwoordigers van sporters met een verstandelijke beperking ervaart de helft belemmeringen. Hiervan geeft 7% vervoer aan als belemmerende factor. Bij twee derde van de niet-sporters, die zeker of misschien wel willen sporten, vormt vervoer in meer of mindere mate een belemmering (Von Heijden et al., 2013).

“Ik zit in een rolstoel en ben afhankelijk van anderen voor mijn vervoer of van het regiovervoer. Ik moet altijd van te voren een taxi reserveren en heb de kans dat ik lang onderweg ben. En dat kan ik niet aan als ik gesport heb want dan ben ik moe en is mijn energie op.”

Vervoersregelingen en -initiatieven

Vervoer van mensen met een mobiliteitsbeperking staat landelijk, provinciaal en ook op gemeentelijk niveau op de agenda. De wens is om een zo inclusief mogelijke samenleving te realiseren waarin iedereen naar vermogen kan meedoen en waarbij het vervoer geen belemmering is. Naast vervoermogelijkheden vanuit de Wmo (onder andere regiotaxi) en Valys zijn er ontwikkelingen zichtbaar. Er zijn initiatieven specifiek voor het vervoer van en naar sportactiviteiten. Daarnaast vindt er een verschuiving plaats in het denken over en het organiseren van vervoer. Er wordt meer gedacht vanuit de eindgebruiker en verschillende vormen van vervoer worden geïntegreerd. En (lokale) initiatieven werken steeds meer met de inzet van vrijwilligers, vanuit het streven naar zelfredzaamheid en burgerparticipatie.

Voorbeelden en initiatieven

- Sportvervoersvoorziening ‘teamsporters met een beperking’. De voorziening is bedoeld voor teamsporters met een ernstige lichamelijke beperking die een teamsport beoefenen bij een vereniging die is aangesloten bij een NOC*NSF erkende sportbond. Zo kunnen zij gezamenlijk trainen en aan wedstrijden deelnemen door het hele land. De sportvervoersvoorziening kent een tegemoetkoming in de kilometers voor het sportvervoer.

Een aantal cijfers:

- De voorziening wordt voor 62% ingezet voor deelname aan trainingen en voor 38% voor deelname aan wedstrijden.
- 8% van de middelen wordt ingezet voor topsportactiviteiten en 92% voor breedtsportactiviteiten.
- Het merendeel van de gebruikers beoefent hockey (gemiddeld 67%). De sporten rolstoeldansen en boccia worden door respectievelijk 17 % en 13% van de gebruikers beoefend.

- Vervoersregeling gehandicapte sporters. Dit is een regeling van de provincie Limburg, 23 gemeenten en Huis voor de Sport Limburg. Met de regeling kunnen verenigingen het vervoer van leden en deelnemers met een beperking naar trainingen, instuiven, competitie en sportevenementen deels vergoed krijgen. De verenigingen mogen zelf bepalen hoe ze het geld besteden, als ze maar voldoen aan de spelregels.
- Vervoersbus van de Dirk Kuyt Foundation. Op aanvraag kan een groep mensen met een beperking naar hun sportaccommodatie, een wedstrijd of een toernooi vervoerd worden in de regio Zuid Holland. De bus (met chauffeur) is aangepast waardoor zowel personen met en zonder rolstoel mee kunnen rijden.
- De regiecentrale. De regiecentrale is op enkele plaatsen actief en vormt een verbindende schakel tussen allerlei vormen van vervoer én de reizigers. Oftewel één loket waar de reis van A naar B kan worden geregeld met allerlei vormen van vervoer.
- Huren rolstoelauto. De Zonnebloem verhuurt verschillende typen rolstoelauto's op veertig plaatsen in Nederland.
- ANWB AutoMaatje. Vrijwilligers kunnen met hun eigen auto minder mobiele plaatsgenoten vervoeren tegen een kleine onkostenvergoeding. Een vergelijkbaar initiatief is AutoMobiël.
- Dorpsauto's of -busjes. Een coördinator en een groep vrijwillige chauffeurs verzorgen (aanvullend) vervoer voor dorpsbewoners. Bijvoorbeeld in gemeente Oude IJsselstreek.
- MEE op Weg. Deze aanpak is erop gericht om de mobiliteit van mensen met een (veelal verstandelijke) beperking te vergroten. Samen met een vrijwilliger wordt verkend wat de mogelijkheden zijn van het zelfstandig afleggen van een traject. Vervolgens wordt samen geoefend. Vaak is het resultaat dat iemand zelfstandig de weg van en naar huis kan afleggen.

Colofon

Deze factsheet is een uitgave van Kenniscentrum Sport en Stichting Special Heroes Nederland. Neem voor meer informatie contact op met Lilian van den Berg (Kenniscentrum Sport) of Vanessa Habets (Stichting Special Heroes Nederland).

